

išgyvena ir ligonio artimieji. Socialinio darbuotojo užduotis – suburti žmones į grupę, skatinti dalyvauti jos veikloje, sukurti saugią aplinką, atsižvelgiant į grupės narių interesus, amžių, socialinę padėtį. Svarbiausia, kad kiekvienas žmogus tokioje grupėje jaustųsi gerbiamas, laukiamas ir reikalingas.

Nepaprastai svarbi sergančiam žmogui šeimos parama. Nuo šeimos narių supratimo ir palaikymo priklauso jo sveikimas ir tolesnio gyvenimo kokybė. Kad galėtų padėti, šeimos nariai turi turėti pakankamai žinių apie psichikos sutrikimus. Socialinio darbuotojo užduotis – nepažeidžiant konfidencialumo principų, patarti šeimos nariams socialiniais klausimais, padėti susitikti su gydytoju, gauti būtiną informaciją, kaip bendrauti su ligoniu, kaip jį slaugyti, atpažinti ligos paūmėjimo požymius. Išmanymas ir geranoriškas bendradarbiavimas sąlygoja sergančiojo ir jo šeimos narių tarpusavio supratimą.

Psichosocialinė rehabilitacija – tai kompleksinė veikla. Jos tikslas – paremti pacientą sunkiu grįžimo į šeimą ir visuomenę metu. Būtina jos sąlyga – abipusis pasitikėjimas ir partnerystė,

pagarba paciento poreikiams, jo asmenybei. Sėkmingai reabilitacijai padeda kūrybiškas skatinimas, kai pacientas, pradėjęs nuo paprasčiausių dalykų, pereina prie sudėtingesnių, pradeda labiau pasitikėti savimi, o nesėkmės atveju nesitraukia į visuomenės gyvenimo nuošalę. Svarbu, kad visi – ir šeima, ir terapinė bendruomenė, tai pastebėtų, įvertintų ir palaikytų vidines žmogaus pastangas gyventi visavertį gyvenimą.

Psichosocialinė rehabilitacija – ilgas ir sudėtingas procesas, kuriame dalyvauja slaugytojai, gydytojai, psichologai, socialiniai darbuotojai, darbo ir daugybė kitų specialistų. Tačiau jų visų pastangos nebus sėkmingos, jei visuomenė neparodys geranoriškumo ir nepriims sielos skausmą išgyvenusio ar išgyvenančio savo nario.

*Parengė gydytoja Nijolė Bučelytė.
Išleista Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių
globos bendrijos užsakymu ir lėšomis.*

Valstybinis psichikos sveikatos centras
www.vpsc.lt
Parko g. 15, Vilnius, tel. (8-5) 267 17 97

Psichikos sutrikimus lemia psichologinių, biologinių ir socialinių veiksnių visuma. Šiai problemai spręsti nepakanka medicinos ir farmacijos pasiekimų. Būtina stebėti ir vertinti bendruomenės psichikos sveikatą, o ypač – pažeidžiamiausių grupių: vaikų, moterų, pagyvenusių žmonių, skatinti sveiką gyvenseną, analizuoti, kokios yra psichosocialinės šeimų netvirtumo, smurto naudojimo jose priežastys. Šias funkcijas pirminėje asmens sveikatos priežiūros grandyje vykdo psichikos sveikatos centrai. Ypač svarbus vaidmuo propaguojant sveiką gyvenseną, vykdant prevencinę globą, teikiant socialinę pagalbą tenka šių centrų socialiniams darbuotojams.

Patirtis rodo, jog iš socialinio darbuotojo tikimasi emocinės paramos, supratimo, mokėjimo išklaudyti, pagalbos įveikiant krizes, bendravimo problemas. Labai reikalinga informacija apie valstybinių ir visuomeninių organizacijų teikiamas paslaugas, tarpininkavimas ir atstovavimas neįgaliems asmenims institucijose, pagalba įsidarbinant. Todėl socialiniam darbuotojui, dirbančiam psichikos sveikatos centre, labai svarbu gerai

išmanyti asmenybės ir bendravimo psichologiją, turėti teisinių žinių, sugebėti kvalifikuotai dirbti su paciento šeima, artimaisiais, atlikti ligonio aplinkos ir jo šeimos socialinę analizę, turėti ne tik pakankamai teorinių žinių, bet ir bendravimo patirties, sugebėti bendradarbiauti su kitais komandos nariais.

Socialinis darbuotojas galėtų labai daug prisidėti stiprinant įvairių institucijų ir specialistų bendradarbiavimą. Jis turėtų dirbti ne tik gydymo įstaigoje, bet ir bendruomenėje. Tik taip galima išsiaiškinti tikrąjį paslaugų poreikį ir įvertinti jų kokybę. Socialinio darbuotojo funkcijos išvardytos 1999 m. kovo 9 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme Nr.110 „Dėl pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų bazinės kainos, jų teikimo bei apmokėjimo tvarkos ir psichikos sveikatos centro pavyzdinių įstatų bei specialistų veiklos”.

Visaverčiu sergančio ar neįgalaus žmogaus gyvenimas taps tik tada, kai jis galės patenkinti ne tik fiziologinius, bet ir socialinius, kultūrinius bei psichologinius poreikius. Neįgalaus

žmogaus integraciją į visuomenę palengvina psichosocialinė rehabilitacija. Ji įmanoma tik dirbant su paciento šeima, artimaisiais, savivalbos grupėse.

Psichosocialinė rehabilitacija – tai įvairių visuomeninių, psichologinių, šviečiamųjų ir medicinos priemonių visuma, padedanti susigražinti prarastus ryšius ir įgūdžius. Persirgta liga, dažniausiai nepalikusi pėdsakų žmogaus išorėje, pažeidžia jo socialinius ryšius, pakenkia santykiams darbe ir šeimoje. Neįgaliam žmogui kyla daugybė buitinių, socialinių, psichologinių problemų. Negalėdamas jų išspręsti, jis jaučiasi bejėgis, vienišas, jį apima neviltis. Glaudžiai bendradarbiaudamas su pacientu, socialinis darbuotojas padeda išsiugdyti ar atnaujinti prarastus įgūdžius ir ryšius. Psichosocialinės rehabilitacijos esmė – paciento talentų ir gebėjimų atskleidimas.

Savivalbos grupė – tai panašaus likimo žmonių sambūris, kuriame galima pasidalinti patirtimi, gauti patarimų, kaip susidraugauti su negalia ir įveikti vienišumo, atskirties jausmą. Stigmos, socialinio atstūmimo jausmą dažnai